

INFORMATION FRÅN BARN, MAT OCH HÄLSA I NORDEN (NNM II)

Projektledare: Harriet Strandvik, harriet.strandvik@hsconsulting.ax

1. Sammanfattning

2013 var ett år då projekt barn, mat och hälsa renodlade sin funktion som ett nätverk i Norden för kompetens inom området. En mera aktiv kommunikativ fas genomfördes, enligt kommunikationsplanen. Vi lanserade egna nyhetsbrev (Bilaga 1), uppdaterade hemsidan med kartläggningen över projekt riktade till barn och mat, nya personer anslöts i den aktiva gruppen på Facebook. Under året genomfördes en nätverksträff i Sverige i samarbete med Livsmedelsverkets nationella kompetenscenter för måltider i vård, skola och omsorg. Under "måltidspedagogik på turné" utökade vi programmet i Kristianstad med ytterligare en nordisk dag. Det blev 2 fina och innehållsrika dagar. Projektet som omfattar bred kompetens ger även upphov till nya former av nätverk med specifika intressen inom området. Projektet finns med i nätverk för skolträdgårdar (edible schoolyard), nytt för i år är nordisk samarbete kring måltidspedagogik samt nätverk för förskola (Nationellt centrum för måltider).

Under året lanserades även det egna nordiska köksmanifestet för barn. Visionen, "alla barn i Norden har rätt att lära sig laga god och hälsosam mat" uppmärksammades både under Almedals veckan på Gotland och under Arendals Uke, Norge. "Barn kan", där barn som lagar nordisk mat till vuxna, användes under 2013 både i Norge och på Åland. Att göra barnen delaktiga väcker matglädje och inspiration. Barn som lagar mat ger god publicitet till ämnet vilket kan stärka prioriteringar på området. Debatten om skolmat och skolmatens kvalitet har pågått aktivt under året, en lokalpolitiker använde Köksmanifestet för barn i sin motion om kommunens planer på omorganisering av den offentliga måltiden. I mars uppmärksammade vi tillsammans med Föreningen Norden, den Nordiska Skolmatsveckan. Det samarbetet fortsätter även nästa år, med en veckomatsedel med en nordisk prägel. Ny nordisk mat kan inspirera de offentliga köken att lyfta Norden som gastronomisk region och matens framtid börjar med barnen.

2. Uppdraget

Syftet

Projektets syfte är att koordinera nordisk kompetens på området barn och mat. Syftet är att bevaka de aktiviteter som sker inom området och att kommunicera och sammanlänka aktiviteter. Syftet är även att stärka och ena de personer som arbetar inom området genom utbyte av kompetens i nätverket. Arbetet syftar till att förankra NNM II's värdegrund genom projektets verksamhet.

Mål

Framsta målet är att följa kommunikationsplanen och att öka informationsflödet i nätverket. Målet var att publicera texter och artiklar på temat. Målet för projektet var att genom ett köksmanifest för barn stärka vi andan i nätverket. Målet var att erbjuda en fysisk träff i Sverige där aktuella teman tas upp. Målet var att under året söka svar på frågan *varför ska barn lära sig laga mat, lära sig mera om matlagning*.

- stärka känslan av samhörighet genom att finna ändamålsenliga, transparenta kommunikationsformer och-kanaler
- resovisa resultat i form av publikationer/artiklar/workshop/seminarier arrangerat av projektledaren/NNM II
- nätverket fungerar som mötesplats/erfarenhetsutbyte/plattform för att knyta nya samarbeten
- synliggöra aktiviteterna i NNM II's infokanaler
- öka antalet medlemmar/projekt i nätverket

Målgrupp

nynordiskmat

norden

Nordiska ministerrådet

Personer som undervisar barn i mat och matlagning (lärare på olika stadier), projektledare, personer som lagar mat åt barn och unga, utbildare, forskare inom området barn, mat och hälsa.

Budget

400 000 DKK (Bilaga)

3. Aktiviteter

Under året 2013 följde projektet en kommunikationsplan (bilaga 2). Adressregistret uppdaterades och genom den kanalen distribuerades de 4 nyhetsbrev. (Bilaga 1) Nyhetsbrev publicerades på svenska och engelska. Input till nyheterna samlades in från bland annat projektets referensgrupp. Projektets hemsida uppdaterades med aktuella projekt som pågår samt material som är användbara inom området. Projektet, Barn&Mat har under två dagar (5-6.9 2013) satsat på nätverksträff i Sverige. I samarbete med Livsmedelsverket (Nationellt kompetenscenter för måltider inom vård, skola och omsorg) valde vi att etablera en nordisk prägel under dagarna i Kristianstad. Övergripande tema var Måltidspedagogik, utomhuspedagogik och skolträdgårdar stod i centrum följande dag. Spännande var kopplingen till Barnens Smakdag som sammanföll med arrangemanget. Under dagarna kunde deltagarna inhämta både teorier på temat samt få praktiska exempel och övningar. I utvärderingen är majoriteten mycket nöjd med den nordiska dagen, se utvärderingen i bilaga 3.

I stadens skolträdgård, Hälsoträdgården samlades 1000-tal barn och deras pedagoger. Här utnyttjades trädgården som ett smakrum, ett grönt klassrum med övningar som förstärker kunskapen om mat och måltid. Inspirationen flödade liksom höstsolens strålar. De nordiska råvarorna stod också i centrum, måltidspedagogik och inspiration tillsammans med Tareq Taylor som beskriver sitt engagemang för barn och mat så här:

"Jag är otroligt stolt över att få ta del i kanske det viktigaste som finns, nämligen att sprida kunskap om mat och råvaror till våra barn. I en värld där snabbmaten tar en allt större plats är det viktigare än någonsin att upplysa barn och ungdomar, men även föräldrar, om vilka fina råvaror som vi kan finna i vår omedelbara närhet. Det är vår uppgift att inspirera, informera och förhoppningsvis skapa en grund för en hälsosammare generation som inser värdet i väl och god lagad mat. Såväl näringsmässigt som socialt."

Under Almedalsveckan på Gotland framfördes projektets vision och Tareq Taylors ord (citatet ovan) till politiker i form av en flaskpost. (se bilaga 4)

Under nätverksträffen i Kristianstad ställdes deltagaren frågan; varför barn och mat är viktigt. Svaren sammanställdes och omarbetades till ett eget nordiskt köksmanifest för barn. Ett manifest kan ena de som arbetar inom området och fungera som stärkande. Ibland upplevs arbetet med barn och mat som oändligt och ensamt varför ett manifest som är gemensamt kan stöda personerna och resursprioriteringar. Manifestet väckte intresse utanför Norden, i England tog man del av det översatta manifestet.

"Barn kan!" – var ett tema för aktiviteter även under detta år. Både i Norge, under Arendals Uke och på Åland uppmärksammades projektet barn och mat då man lät barn laga mat i publika sammanhang. Att göra barnen delaktiga väcker uppmärksamhet och god publicitet. Det väcker matglädje och visar att barnen är en god resurs både i samhället och i familjen. Ny nordisk mat och arbetet med att stärka Norden som gastronomisk region börjar hos barnen.

Aktiviteter, kortfattat

- Artikel om projektet i facktidskriften, "Kotitalous"
- Möte i Stockholm, Livsmedelsverket och Hushållningssällskapet
- Projektets referensgrupp kontaktas.
- 1 'a Nyhetsbrevet ut, februari
- Nordisk skolmatsvecka, mars uppmärksammas. Bidrar med recept och informations spridning. I samarbete med Föreningen Norden
- Möte i Stockholm med Livsmedelsverket och presentation av 7 projekt, barn & mat.
- Deltar i Nationell fortbildning för kostpersonal, Stockholm
- Presentation av projektet / NNM (II) i Stockholm, Moderna människors kostvanor
- Planerings- studieresa till Kristianstad inför nätverksträffen
- Planering, och kontakter med Norge. "Barn kan" – Matskola för barn under Arendals uke.
- Referensgruppen kontaktas
- 2 'a Nyhetsbrevet ut, maj
- Arbete med innehåll, hemsidan

- Möte i Stockholm angående nytt samarbete/projekt barn&mat, tema, Måltidspedagogik i Norden. Leader projekt
- Planeringsarbete och information kring Nätverksträffen i Kristianstad.
- Almedalsveckan, Gotland. Information om barn & mat. Flaskpost, information om NNM (II) och barn, mat & hälsa projektet.
- Arendal uke, Norge. Barn & mat projektet samarbetar.
- Förarbete med det Nordiska Köksmanifestet för barn
- Nätverksträff i Kristianstad, en del av "Måltidspedagogik på turné" med en egen extra dag kring utomhuspedagogik och inspiration av Tareq Taylor i Hälsoträdgården.
- Utkast till köksmanifestet sammanställs på basen av deltagarnas synpunkter, manifestet presenteras dag 2 i Kristianstad.
- Referensgruppen kontaktas.
- 3 'dje Nyhetsbrevet ut, september
- Deltar i ett tillfälle, Mariehamn Åland, "Hur påverkar kosten våra barn?"
- Arbetar med recept från alla nordiska länder, till en ny nordisk skolmatsedel inför 2014. Även recept till nordiskt gästabud. I samarbete med Föreningen Norden.
- "Barn kan" – satsning på Åland i samarbete med 4H, Visit Åland och kokutbildning. En grupp barn lagar mat till 130 vuxna mötesdeltagare.
- Referensgruppen kontaktas
- Arbete med innehåll, hemsidan
- 4 'de Nyhetsbrevet ut, december
- Rapportering, ekonomisammanställning.

4. Resultat

4 st innehållsrika nyhetsbrev har publicerats. (bilaga 1) Här lyfter man fram aktiviteter och sprider information och kompetens i Norden inom området barn, mat och hälsa. Nätverket har utvidgats, över 100 nya medlemmar har under året anslutits i nätverket på sociala medier. Nätverksträffen var lyckad

med god feedback i utvärderingen (bilaga 3), praktiska exempel och nya funktionella metoder är viktiga att dela för att stärka det måltidspedagogiska arbetet. Synligheten har varit enligt min uppfattning god om inte omfattande.

BARNENS NORDISKA KÖKSMANIFEST

ALLA BARN I NORDEN HAR RÄTT ATT LÄRA SIG LAGA GOD OCH HÄLSOSAM MAT

1. Barnens mat är näringsrik och smakar gott
2. Barnens mat är tillrett på rena, lokala råvaror enligt säsong och tradition
3. Barnens mat är etisk och rättvis
4. Barnens måltider är regelbundna
5. Barnens måltider är varierande till innehåll
6. Barnens måltider aktiverar alla sinnen
7. Barnen omges av goda mat- och måltidsförebilder
8. Barnen är delaktiga i måltiden och beredningen – barn kan!
9. Barnen lär sig olika färdigheter och inhämtar kunskap genom gemensamma måltider
10. Barnen har rätt till sin egen smak och positiva upplevelse våra nordiska matskatter

Barnens eget köksmanifest baserar sig på manifestet för det nya nordiska köket som främjas av Ny Nordisk Mat, www.nynordiskmad.org.

6. Diskussion

Året 2013 har varit ett år där projektet visat sig vara en tillgång för många aktörer till goda samarbeten och möten. Nätverksträffen i Kristianstad, "Måltidspedagogik på turné", gav rum för praktisk informations- och kunskapsutbyte, vilket styrkan med ett nätverk är. En viktig aspekt var att översätta nyhetsbrevet till engelska så att även de som inte behärskar skandinaviska även kunde ta del av informationen. Nya kontakter skapades, fler medlemmar anslöt sig till gruppen. Projektets funktion på de sociala medierna växte under året och har gett rum för aktiva och mångsidiga diskussioner.

Nätverket är en plats att dela nyheter och stöda varandra i arbetet med barn och mat. Ett konkret bevis är de två nya nätverk och projekt som har uppstått, "Barn och mat så in i Norden" (Leader Söderslätt), där projektet skrivit på ett "Letter of Intent" (bilaga 5) samt nätverket riktat till förskolor med fokus på måltiderna, i samarbete med Nationellt centrum för måltider, "Nytt nätverk för den Pedagogiska måltiden". (Bilaga 6). Ett annat resultat i projektet är köksmanifestet för barn som utarbetades och publicerades under året (se ovan). Målet var att ena nätverket och projektets intentioner med matglädje och hälsosamma barn och det lyckades man formulera i manifestet för barn, det utarbetades av deltagarna under nätverksträffen och på de sociala medierna. En mer utarbetad plan för spridningen och användningen av manifestet kvarstår, även flera tunga argument, artiklar (paper) för ökad prioritet inom området kunde publiceras.

Genom NNM II's aktivitet kommer projektledare och projekt i beröring av intresse utifrån. I England väcktes intresse för det Nordiska köksmanifestet för barn och ett annat exempel är en intervju som

gjordes med barn och mat projektledaren av en forskare som var intresserad av matkonsumtion (article for the Copenhagen Business School Sustainability in a Scandinavian Context, on the topic of 'How Sustainable is the Nordic Food Movement.)

7. Samarbetspartners

Projektet har samarbetat med NNM's kommunikator kring kommunikationsplanen och informationsarbetet, en översättare har anlåtats i samband med den engelska versionen av nyhetsbrev. Referensgruppen har varit till hjälp för att få in information från hela Norden. Följande organisationer kan räknas som samarbetspartner:

- Livsmedelsverket, Nationellt kompetenscenter för måltider inom vård, skola och omsorg
- Jordbruksverket, Sverige
- Projekt, Barnens Bästa Bord och Måltidspedagogik på turné
- Högskolan i Kristianstad, Krinova. Administratör för nätverksträffen
- Kristianstads kommun och Hälsoträdgården
- Hushållningssällskapet med kontakter till sina projekt och deras arbete med skolträdgårdar i Norrland
- Projekt MUMS, dr/dk/ätnorden
- Tareq Taylor
- Föreningen Norden med lokaler och arbetet med den Nordiska skolmatsveckan
- Nordic Innovation, Norden i fokus och Margit Vea barn & mat under Arendals uke
- Nationellt centrum för måltider, nytt nätverk för förskolor
- Leader Söderslätt, nytt nordiskt nätverk för måltidspedagogik, mål att sprida kompetens och skapa en virtuell plattform
- 4H Åland och matskolan i Finland, VisitÅland och deras familjesatsning "Piratklubben"

8. Bilder

9. Referenser, länkar

Projektets egen sida:

<http://nynordiskmat.org/tema/barn-mat-haelsa-i-norden/>

Radioprogram, Kristianstad:

<http://sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?programid=101&artikel=5637965>

Kommunen, Kristianstad:

http://www.kristianstad.se/upload/OmKommunen/TidningenKristianstad/2013/tidningen_kristianstad_nr5.pdf

10. Ekonomi

nynordiskmat

norden

Nordiska ministerrådet

Bilaga 7

Bilagor:

1: Nyhetsbrev, <http://nynordiskmad.org/tema/barn-mat-haelsa-i-norden/>

2: Kommunikationsplanen

3: Utvärdering

4: Flaskposten, "hemligt meddelande"

5: Letter of Intent

6: Nytt nätverk, "Pedagogisk måltid"

7: Ekonomi

